

Onderwerp : Herkennen van en omgaan met verontreinigde grond

Datum : 29 januari 2019

Lesbrief nr. : 01 2019

Inleiding

Bij werkzaamheden van VolkerRail worden we soms geconfronteerd met verontreinigde grond, dit brengt specifieke risico's en aandachtspunten met zich mee. Het doel van deze lesbrief is om iedereen die direct of indirect betrokken is bij het werken in verontreinigde grond, bewust te maken van de risico's, hoe deze kunnen worden beheerst en de wijzigingen in de regelgeving.

Wijzigingen in de regelgeving

Per 1 januari 2019 zijn de CROW132 (werken in of met verontreinigde grond) en de CROW307 (kabels en leidingen in verontreinigde bodem) ingetrokken. Beide richtlijnen zijn samengegaan in de CROW400 werkzaamheden in en met verontreinigde bodem (zie bijlage voor impact VolkerRail W400).

Risico's

De risico's van blootstelling aan gevaarlijke stoffen in de bodem zijn niet altijd direct zichtbaar of op een andere manier merkbaar. Dit hangt af van de soort verontreiniging en de mate van de verontreiniging.

Sommige stoffen zoals asbest en benzeen hebben pas op lange termijn, soms 20 of 30 jaar, effect op het menselijk lichaam. Dit kan het idee geven dat er niets aan de hand is bij het uitvoeren van de werkzaamheden in de bodem, terwijl pas veel later een ziektebeeld ontstaat met vaak ernstige gevolgen.

Er moet rekening worden gehouden met directe blootstelling en indirecte blootstelling van medewerkers aan verontreinigingen. Met directe blootstelling wordt bedoeld dat vluchtige stoffen direct kunnen worden ingeademd (directe blootstelling door uitdamping) of dat door contact met verontreinigd grondwater directe blootstelling aan verontreinigingen plaatsvindt. Met indirecte blootstelling wordt bedoeld blootstelling via een andere weg, bijvoorbeeld door aanhangende gronddeeltjes aan de beschermende kleding en te weinig persoonlijke hygiëne.

Om de risico's van het werken in verontreinigde grond weg te nemen dan wel tot een minimum te beperken, zijn maatregelen noodzakelijk. Hierbij is het doel de contactmogelijkheden tussen werknemer en de verontreinigde grond tot een minimum te beperken. De maatregelen die noodzakelijk zijn om veilig aan kabels en leidingen in verontreinigde grond te werken, worden in deze lesbrief behandeld.

Herkennen van verontreinigde grond

Als bij grondwerkzaamheden voorwerpen, verkleuringen of stoffen worden aangetroffen waarvan redelijkerwijs gedacht kan worden dat die een gevaar opleveren voor de veiligheid, gezondheid of het milieu, moeten de graafwerkzaamheden worden gestopt en moet er eerst bodemonderzoek plaatsvinden.

Vervuilde grond is herkenbaar aan de volgende kenmerken:

- Puin in de grond; stukken golfplaat, cementen waterleiding, hier kan asbest aanwezig zijn.
- Vreemde geur; bijvoorbeeld de geur van olie, benzine, teer of amandel, er kan een vervuiling in de grond aanwezig zijn. Het is ook mogelijk dat je een rare smaak in de mond krijgt, ook dan kan er sprake zijn van een grondvervuiling.
- Er drijft een vreemde vloeistof op het grondwater, of je ziet kleuren in of op het grondwater. Ook dan kan de grond vervuild zijn.

Scenario's

In welke situaties kun je worden geconfronteerd met verontreinigde grond en hoe moet in die gevallen gehandeld worden.

Bekende bodemverontreiniging op locatie:

VolkerRail voert primair geen werkzaamheden uit in of bij verontreinigde grond (bijvoorbeeld K&L werkzaamheden en saneringen). Werkzaamheden in verontreinigde grond met risicoklasse oranje, rood of zwart (zie bijlage belangrijkste informatie CROW400) worden uitbesteed aan erkende partijen.

Het kan voorkomen dat erop aanvraag van derden deskundig personeel moet worden ingezet voor begeleiding van bepaalde werkzaamheden in de verontreinigingsklasse oranje, rood of zwart. Dit kan zijn kabelaanwijzing, het knippen van kabels, het opsporen van kabelbreuken etc. De betrokken medewerker dient dan de instructie van de uitvoerende partij op te volgen en de daarbij voorgeschreven PBM's te dragen.

Voor het werken in de risico klasse rood of zwart geldt vanuit wettelijke eisen dat medewerkers van VolkerRail medisch gekeurd moeten zijn. De medische keuring is om te signaleren of mogelijke gezondheidsrisicofactoren aanwezig zijn.

De benodigde zwaarte van de medische keuring dient door de deskundige van de opdrachtgever te worden aangegeven bij de uitvraag van personeel. Indien dit niet uit de aanvraag blijkt, dient de werkvoorbereider dit actief uit te vragen.

Vermoeden bodemverontreiniging op locatie:

Als in de werkvoorbereiding onduidelijkheid is met betrekking tot de aanwezigheid van verontreinigde grond dan dient bij de opdrachtgever gevraagd te worden om aanvullende informatie. Opdrachtgevers hebben namelijk de plicht (zoals ook volgt uit artikel 28 Arbeidsomstandighedenbesluit) om aan hun (onder)aannemers aan te geven waar zich mogelijke vervuilingen bevinden en indien van toepassing, met welke classificatie hier rekening dient te worden gehouden.

Indien opdrachtgever geen informatie heeft kan opdrachtgever kiezen voor bodemonderzoek in eigen beheer of bodemonderzoek via VolkerRail laten uitvoeren.

Onbekende bodemverontreiniging op locatie:

Een medewerker van VolkerRail wordt tijdens uitvoering van werkzaamheden geconfronteerd met verontreinigde grond. Als de medewerker op basis van het gestelde onder "Herkennen van verontreinigde grond" signaleert dat er mogelijk sprake is van verontreinigde grond, dan dienen de werkzaamheden te worden stilgelegd.

De medewerker meldt zijn bevindingen aan de uitvoerder. De uitvoerder onderneemt actie en laat een onderzoek uitvoeren naar de mogelijke verontreiniging. De uitvoerder kan dit zelf oppakken in overleg met de hoofd uitvoering/projectleider of hij kan escaleren naar het OCCR. Dit onderzoek moet door een deskundige partij worden verricht, VolkerRail kan hiervoor gebruik maken van marktpartijen als Wilchem en/of Aveco de Bondt. De inzet van deze marktpartijen dient in overleg met de productie leider/projectleider en eventueel met KVGGM te worden afgestemd.

Indien na onderzoek blijkt dat er sprake is van vervuilde grond moet, afhankelijk van de soort werkzaamheden, gehandeld worden volgens richtlijn CROW400. De grondroerende werkzaamheden dienen op dat moment te worden uitbesteed aan een erkende partij (bijvoorbeeld KWS of VSKR).

Deze lesbrief is uitgegeven door de afdeling Kwaliteit, Veiligheid, Gezondheid en Milieu (KVGGM). Voor vragen of opmerkingen kun je terecht bij jouw leidinggevende en/of jouw regiomedewerker van de afdeling KVGGM.

Lesbrieven worden niet dagelijks aangepast. Het nummer van de lesbrief geeft aan voor welke maand en jaar de lesbrief bestemd is, bijv. 01 2018 is januari 2018. Wil je een lesbrief gebruiken die meer dan 1 maand oud is, neem dan eerst contact op met de afdeling KVGGM en check of de inhoud nog actueel is!

Bijlage: Belangrijkste informatie CROW400

Bijlage bij lesbrief herkennen en omgaan met verontreinigde grond. Per 1 januari 2019 zijn de CROW132 (werken in of met verontreinigde grond) en de CROW307 (kabels en leidingen in verontreinigde bodem) ingetrokken. Beide richtlijnen zijn samengegaan in de CROW400 werkzaamheden in en met verontreinigde bodem.

De CROW400 richt zich op:

- Risico gestuurd werken met vervuilde grond en grondwater, waarbij een duidelijk verschil wordt gemaakt tussen vluchtige en niet-vluchtige stoffen;
- Maatwerk bij het bepalen van de veiligheidsmaatregelen;
- Door het maatwerk op de veiligheidsmaatregelen worden medewerkers beter beschermd.

Wat is er nieuw in de CROW400 t.o.v. de oude richtlijnen:

- Het processchema Arbo en Milieu van het bouwproces wordt gevolgd (initiatief, onderzoek, ontwerp, voorbereiding, uitvoering en gebruik);
- Risico's worden per locatie afgewogen op basis van:
 - De uit te voeren werkzaamheden (bijvoorbeeld graven of K&L werkzaamheden);
 - De omgeving (diepe sleuf, maaiveld, hoge omliggende bebouwing etc.);
 - De ventilatiemogelijkheden op de werklocatie;
 - De aanwezige verontreinigingen (soort en mate van verontreiniging);
- Beschermingsmaatregelen worden op de werksituatie afgestemd;
- Wijziging in het Arbeidsomstandighedenbesluit, deze zijn:
 - In artikel 2.28 is specifiek beschreven dat de risico's voor asbest en bodemverontreiniging geïnventariseerd moeten worden. Dit start in de ontwerpfase, opdrachtgever is verplicht om tijdens aanbestedingen (reeds bekende) informatie over mogelijke bodemverontreiniging te verstrekken;
 - Het inventariseren van deze risico's is de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever en wordt vastgelegd in het V&G plan;
 - Vanaf kleurcode oranje is een V&G plan verplicht;
- Bodembeleid en Arbo losgekoppeld voor de klasse 'niet vluchtig'. 'Niet vluchtige' stoffen (zoals lood en PAK) worden getoetst aan de Serious Risk Concentrations (SRC) en niet meer aan de interventiewaarde. Het kan voorkomen dat voor metalen (niet vluchtig) een interventiewaarde wordt gesaneerd, maar dat Arbo-maatregelen beperkt zijn. 'Vluchtige stoffen' zoals toluen en benzeen worden nog wel getoetst aan de interventiewaarde;
- Voor aanvang van de uitvoeringsfase, wordt in de voorbereidingsfase een overleg georganiseerd tussen de opdrachtgever en de uitvoerende partij. Het doel van het overleg is het overdragen en toelichten van de bodem informatie, mede op basis van het opgestelde V&G-plan;
- Basishygiëne ook van toepassing bij werk buiten een veiligheidsklasse. Als er niet wordt gewerkt in een veiligheidsklasse, dan wordt verwacht dat medewerkers zich houden aan de basishygiëne en dat zij een basiskennisniveau hebben over het werken met verontreinigde bodem;
- Nieuwe veiligheidsklassen: **oranje**, **rood** en **zwart**. De **T** en **F** klassen zijn vervallen.
- Alle deskundigen, zoals MVK, HVK en Arbeidshygiënist, moeten zich registreren als DLP-R (Geregistreerd Deskundig Leidinggevende Projecten);
- Aandacht voor respirabele asbestvezels. Voor asbest geldt specifiek dat het moet meegenomen zijn in het V&G plan en een verplichting voor een kerndeskundige (artikel 4.54 lid D sub 8.);
- Secundaire bouwstoffen zijn meegenomen in de systematiek (onder andere ballast).

Wat betekent dit voor VolkerRail:

Werkvoorbereiding

Het projectteam moet in een zo vroeg mogelijk stadium de juiste informatie verzamelen (Bodemanalyses, werk, en V&G plan) en deze informatie beoordelen en waar nodig laten toetsen bij Afdeling KVGM.

Uitvoering

Werkzaamheden in vervuilde grond mogen niet zelfstandig worden uitgevoerd.

Deskundige ondersteuning moet worden ingehuurd of werkzaamheden moeten worden uitbesteed aan een hiervoor gecertificeerde partij.

Bevoegdheden

Zowel binnen uitvoerend personeel als op de stafafdeling is niemand bevoegd (DLP-R opgeleid)

Training opleiding

Opleidingscriteria vereisen voldoende aantoonbare praktijkervaring.

Medewerkers binnen VolkerRail worden onvoldoende in de praktijk in gezet om aan deze eis te kunnen voldoen. VolkerRail zal geen medewerkers opleiden tot DLP-R. In de praktijk is het effectiever en goedkoper om werk uit te besteden of externe deskundigheid in te huren.

Medische keuring

Medewerkers dienen medisch gekeurd te zijn bij werkzaamheden vanaf klasse Rood of Zwart.

Indeling van de Veiligheidsklassen: oranje, rood en zwart:

De veiligheidsklasse bepaalt niet automatisch welke maatregelen moeten worden getroffen, maar vormt een indicatie voor de veiligheidskundige om te bepalen welke maatregelen(niveaus) passend zijn. De afweging welke beheersmaatregelen nodig zijn, wordt in de ontwerpfase gemaakt en onderbouwd door de veiligheidskundige of arbeidshygiënist.

Niet vluchtig	Vluchtig
Niet vluchtig 75% ≤ SCR < 100%	Vluchtig T-waarde
Niet vluchtig SCR ≥ 100% + CM ≤ 1000 mg/kg of CM ≤ 1000 ug/l	Vluchtig interventie waarde + goede ventilatie
Niet vluchtig SCR ≥ 100% + CM > 1000 mg/kg of CM > 1000 ug/l Asbest > 100 mg/kg of respirabel > 10 mg/kg	Vluchtig interventie waarde + beperkte ventilatie